EUROPEES PARLEMENT

2004 *2009*

Commissie juridische zaken

2006/0135(CNS)

11.9.2008

ADVIES

van de Commissie juridische zaken

aan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

inzake het voorstel voor een verordening van de Raad houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2201/2003 wat de bevoegdheid betreft en tot invoeging van regels inzake toepasselijk recht in huwelijkszaken
(COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))

Rapporteur voor advies (*): Carlo Casini

(*) Medeverantwoordelijke commissies – Artikel 47 van het Reglement

PA_Legam

BEKNOPTE MOTIVERING

Het voorstel van de Commissie heeft uitsluitend betrekking op de vaststelling van de rechterlijke bevoegdheid en het toepasselijk recht in procedures betreffende echtscheiding of scheiding van tafel en bed. Aspecten als de nietigverklaring van het huwelijk of het recht op alimentatie komen er bijgevolg niet in aan bod. Het voorstel is in feite een gedeeltelijke wijziging van de vigerende Verordening 2201/2203, waarvan de inhoud ruimer is omdat zij ook betrekking heeft op de oorzaken van nietigverklaring van het huwelijk, de ouderlijke verantwoordelijkheid en de erkenning van gerechtelijke uitspraken op deze terreinen in de betrekkingen tussen lidstaten.

Het voorstel in kwestie slaat hoofdzakelijk op de zogenaamde "internationale" huwelijken, waarvan de echtgenoten een verschillende nationaliteit bezitten of in verschillende lidstaten hun verblijfplaats hebben. Het belangrijkste novum van het voorstel is dat de echtgenoten de mogelijkheid wordt geboden om de bevoegde rechtbank en het toepasselijk recht vrij te kiezen. De keuzemogelijkheid is echter niet onbeperkt: er moet een objectieve band (of aanknopingspunt) bestaan tussen enerzijds de rechtbank en het recht en het huwelijk in kwestie. Volgens het voorstel wordt deze band hoofdzakelijk gevormd door de verblijfplaats. Daaruit vloeit voort dat echtgenoten die dezelfde nationaliteit bezitten en allebei altijd hun verblijfplaats hebben gehad in dezelfde lidstaat waarvan zij onderdaan zijn, geen keuzemogelijkheid hebben en zich alleen kunnen richten tot de rechtbank van de lidstaat waar zij verblijven. Deze rechtbank zal de *lex loci* toepassen, die identiek is aan de *lex fori*.

Het voorstel komt over het algemeen redelijk over. Het spoort immers perfect met het vrij verkeer van personen, een van de fundamentele vrijheden waar de Europese Unie op berust, en met de eerbied voor de autonomie van de partijen, die desgewenst kunnen kiezen aan welke rechter en volgens welk recht zij de uitspraak over de ontbinding van hun huwelijk zullen voorleggen.

Volgens de rapporteur behoeft het voorstel echter een paar aanpassingen om het nog doeltreffender te maken.

In de allereerste plaats moet er duidelijker op worden gewezen dat de keuzemogelijkheid van de partijen alleen geldt voor de bevoegde rechtbank en het toepasselijke recht van een *lid*staat, en voorts, meer in het algemeen, dat, volgens het subsidiariteitsbeginsel, het voorstel de autoriteiten van een staat die echtscheiding of "internationale" huwelijken niet erkent niet kan verplichten zich uit te spreken over de nietigverklaring daarvan.

Bovendien biedt het voorstel van de Commissie de echtgenoten de keuzemogelijkheid tussen een van de fora die zijn opgesomd in artikel 3 van Verordening 2201/2003. Hierdoor wordt het restrictievere criterium van artikel 3 bis, letter b) overbodig. De technisch eenvoudigste oplossing zou erin bestaan de tekst van letter b) te schrappen. De Commissie schijnt met haar voorstel echter de bedoeling te hebben een band te leggen met het recht van het forum omwille van het feit dat de partijen het recht wordt geboden autonoom te beslissen tot welke rechter zij zich richten. Dat blijkt uit letter b). Indien het de bedoeling is letter b) te handhaven en de inhoud ervan af te stemmen op artikel 3 (door de autonomie van de partijen uit te breiden), stelt de rapporteur voor het gehele artikel 3 bis te herformuleren. Artikel 3 blijft evenwel geldig en toepasselijk wanneer de echtgenoten geen gebruik maken van hun recht om

de bevoegde rechtbank te kiezen.

AMENDEMENTEN

De Commissie juridische zaken verzoekt de ten principale bevoegde Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken onderstaande amendementen in haar verslag op te nemen:

Door de Commissie voorgestelde tekst	Amendementen van het Parlement
Amendement 1 ARTIKEL 1, PUNT 2 Artikel 3 bis, lid 1 (Verordening (EG) nr. 2201/2003)	
1. Echtgenoten kunnen overeenkomen dat ***een of meer*** rechterlijke instanties van een lidstaat bevoegd moeten zijn in procedures betreffende echtscheiding en scheiding van tafel en bed, op voorwaarde dat ***zij*** een nauwe band ***met die*** lidstaat ***hebben*** omdat	1. Echtgenoten kunnen overeenkomen dat ***de*** rechterlijke instanties van een lidstaat bevoegd zijn in procedures betreffende echtscheiding en scheiding van tafel en bed, op voorwaarde dat ***er*** een nauwe band ***bestaat tussen hun huwelijk en de gekozen*** lidstaat omdat
(a) ***een van de in artikel 3 opgenomen bevoegdheidscriteria van toepassing is***, of	(a) ***de echtgenoten in deze lidstaat gedurende minimaal drie jaar ononderbroken hun gewone verblijfplaats hadden op voorwaarde dat deze periode niet meer dan drie jaar voor het verzoek om echtscheiding of scheiding van tafel en bed is afgelopen***, of
(b) het gaat om de lidstaat waar de echtgenoten ***gedurende minimaal drie jaar hun*** laatste ***gemeenschappelijke*** verblijfplaats ***hadden***, of	(b) het gaat om de lidstaat waar ***zich de*** laatste ***gewone*** verblijfplaats ***van*** de echtgenoten ***bevindt en de verweerder er zijn verblijfplaats heeft op het moment van het verzoek***, of
(c) ***een van de echtgenoten*** onderdaan van die lidstaat is of, in het geval van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, zijn ***"domicile"*** (woonplaats) ***op het grondgebied van een van die lidstaten*** heeft.	(c) ***de eiser sinds ten minste zes maanden in deze lidstaat zijn gewone en huidige verblijfplaats heeft indien hij onderdaan van die lidstaat is, of ten minste een jaar indien hij geen ingezetene van die lidstaat is,*** of, in het geval van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, ***er*** zijn woonplaats

	heeft***, of***
	(c bis) hun huwelijk in die lidstaat is gesloten.

Motivering

Door de tekst van artikel 3 bis te herformuleren ontstaat een duidelijker hiërarchie tussen de criteria die bepalend zijn voor de vereiste band: een langere verblijfplaats; een kortere verblijfplaats op voorwaarde dat het de laatste gemeenschappelijke verblijfplaats is, die bovendien dezelfde is als de huidige verblijfplaats van de verweerder; de huidige verblijfplaats van de eiser gedurende een zekere periode; de plaats waar het huwelijk is gesloten. Op die manier kan tegenstrijdigheid worden vermeden tussen de criteria onderling, maar ook tussen die criteria en artikel 3 van de verordening, dat van toepassing blijft als de partijen geen overeenkomst bereiken.

Amendement 2
ARTIKEL 1, PUNT 2
Artikel 3 bis, lid 2 (Verordening (EG) nr. 2201/2003)

2. ***Een*** aanwijzing van een bevoegde rechter ***geschiedt bij een schriftelijke overeenkomst en wordt door beide echtgenoten ondertekend, ten laatste wanneer*** de zaak bij de rechter aanhangig ***wordt*** gemaakt.	2. ***De overeenkomst over de*** aanwijzing van een bevoegde rechter ***kan op ieder moment gesloten en gewijzigd worden, echter niet nadat*** de zaak bij de rechter aanhangig ***is*** gemaakt. ***De overeenkomst blijft geldig tot en met de laatste rechterlijke instantie.***
	De aanwijzing geschiedt bij een schriftelijke overeenkomst, die wordt gedagtekend en ondertekend door beide echtgenoten. Indien de lidstaat waarin een van de echtgenoten zijn gewone verblijfplaats heeft op het moment waarop de overeenkomst is gesloten, bijkomende vormvereisten voor dergelijke overeenkomsten oplegt, moeten deze worden nagekomen. Indien de echtgenoten hun gewone verblijfplaats hebben in verschillende lidstaten waarvan de respectieve wetgeving in bijkomende vormvereisten voorziet, is de overeenkomst geldig op voorwaarde dat de wettelijke vereisten van een van de wetgevingen vervuld zijn.
	Indien de overeenkomst deel uitmaakt van een huwelijkscontract, moeten de vormvoorschriften van het

huwelijkscontract vervuld zijn.

Motivering

Het is wenselijk dat uitdrukkelijk verwezen wordt naar de vormvereisten van de overeenkomst, dat de gevolgen ervan worden gepreciseerd en wordt bepaald dat de algemene bevoegdheidsregels blijven gelden indien er geen overeenkomst wordt bereikt.

Amendement 3
ARTIKEL 1, PUNT 5 BIS (nieuw)
Artikel 7 bis (nieuw) (Verordening (EG) nr. 2201/2003)

(5 bis) Het volgende artikel wordt ingevoegd:

Artikel 7 bis

Forum necessitatis

Wanneer het bevoegde gerecht overeenkomstig deze verordening is gelegen in een lidstaat waarvan het recht niet voorziet in echtscheiding of het bestaan dan wel de geldigheid van het betreffende huwelijk niet erkent, wordt de jurisdictie toegewezen aan:

(a) de lidstaat van de nationaliteit van één van de echtgenoten; of

(b) de lidstaat waar het huwelijk werd gesloten.

Motivering

Een lidstaat kan niet worden gedwongen om een handeling die door de wetgeving van de lidstaat niet als huwelijk wordt beschouwd, als dusdanig te erkennen, zij het alleen maar met het oog op de ontbinding ervan. Bovendien zou het indruisen tegen het subsidiariteitsbeginsel de rechter van een lidstaat waarvan de wetgeving de echtscheiding niet erkent, te verplichten de echtscheiding uit te spreken.

Anderzijds heeft een internationaal echtpaar het recht op de uitspraak van de echtscheiding door ten minste een rechter van de Unie daar het huwelijk immers een bepaalde band heeft met het grondgebied van de Unie; bij ontstentenis van een keuze van de partijen, is de rechter van de lidstaat waarvan een van de echtgenoten de nationaliteit bezit of waar het huwelijk is gesloten normaliter bevoegd.

Amendement 4
ARTIKEL 1, PUNT 7
Artikel 20 bis, lid 1 (Verordening (EG) nr. 2201/2003)

1. Echtgenoten kunnen het op echtscheiding en scheiding van tafel en bed toepasselijke recht aanwijzen. Zij kunnen daarbij kiezen tussen:	1. Echtgenoten kunnen het op echtscheiding en scheiding van tafel en bed toepasselijke recht aanwijzen. Zij kunnen daarbij kiezen tussen ***het recht van de lidstaten die overeenkomstig artikel 3 bis een band hebben met het huwelijk.***
(a) het recht van de staat van de laatste gemeenschappelijke gewone verblijfplaats van de echtgenoten, voorzover een van hen daar nog verblijft;	
(b) het recht van de staat waarvan beide echtgenoten onderdaan zijn of, in het geval van het Verenigd Koninkrijk en Ierland, waar beide echtgenoten hun "domicile" (woonplaats) hebben;	
(c) het recht van de staat waar de echtgenoten ten minste vijf jaar hebben verbleven;	
(d) het recht van de lidstaat waar het verzoek aanhangig is gemaakt.	

Motivering

Het criterium dat hier wordt voorgesteld, is ruimer opgevat dan dat van het Commissievoorstel, waarin wordt uitgesloten dat het toepasselijke recht dat is van de lidstaat waar alleen de verweerder of alleen de eiser zijn verblijfplaats heeft (hoewel, in principe, dat recht toepasselijk kan worden via een uitspraak van de rechter, in de zin van artikel 20 bis, letter d).)

Amendement 5
ARTIKEL 1, PUNT 7
Artikel 20 bis, lid 2 (Verordening (EG) nr. 2201/2003)

2. ***Een aanwijzing van het toepasselijke recht geschiedt bij een schriftelijke overeenkomst en wordt door beide echtgenoten ondertekend, ten laatste wanneer de zaak bij de rechter aanhangig wordt gemaakt.***	2. ***Wat de vorm van de keuze betreft, is artikel 3 bis, lid 2, van toepassing.***

Motivering

Doel van dit amendement is een parallel te creëren tussen de vorm van de aanwijzing van de bevoegdheid en de vorm van de keuze van het toepasselijke recht.

Amendement 6
ARTIKEL 1, PUNT 7
Artikel 20 ter, inleidende formule (Verordening (EG) nr. 2201/2003)

Wanneer geen rechtskeuze heeft plaatsgevonden overeenkomstig artikel 20 bis, worden echtscheiding ***en*** scheiding van tafel en bed beheerst door het recht van de ***staat***:	Wanneer geen rechtskeuze heeft plaatsgevonden overeenkomstig artikel 20 bis, worden echtscheiding ***of*** scheiding van tafel en bed beheerst door***, in deze volgorde,*** het recht van de ***lidstaat***

PROCEDURE

Titel	Op huwelijksgebied toe te passen wetgeving
Document- en procedurenummers	COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS)
Commissie ten principale	LIBE
Advies uitgebracht door Datum bekendmaking	JURI 28.9.2006
Medeverantwoordelijke commissie(s) - datum bekendmaking	15.2.2007
Rapporteur voor advies Datum benoeming	Carlo Casini 2.10.2006
Behandeling in de commissie	4.10.2007 19.12.2007
Datum goedkeuring	9.9.2008
Uitslag eindstemming	+: 25 –: 0 0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	Carlo Casini, Marek Aleksander Czarnecki, Bert Doorn, Monica Frassoni, Giuseppe Gargani, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Othmar Karas, Piia-Noora Kauppi, Klaus-Heiner Lehne, Katalin Lévai, Antonio Masip Hidalgo, Hans-Peter Mayer, Manuel Medina Ortega, Aloyzas Sakalas, Francesco Enrico Speroni, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Sharon Bowles, Vicente Miguel Garcés Ramón, Jean-Paul Gauzès, Georgios Papastamkos, Gabriele Stauner, József Szájer, Jacques Toubon, Ieke van den Burg
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervanger(s) (art. 178, lid 2)	Victor Boştinaru, Renate Weber